

*Activitatea managerială și
economico-financiară
a Academiei de Științe a
Moldovei*

**Raportor: dr.hab. Aurelia HANGANU,
Secretar științific general al AȘM**

12 iunie 2017

Performanțe și oportunități ale sistemului de cercetare-dezvoltare-inovare al Republicii Moldova:

- asumarea responsabilități pentru promovarea reformei sistemului de cercetare dezvoltare inovare din țară,
- potențial uman înalt calificat, școli științifice și tradiții de cercetare;
- succesele în cooperarea cu UE, armonizarea legislației, asocierea la FP7/H2020;
- un focus pronunțat pe evaluare, apelând la experții externi, inclusiv în ce privește revizuirea sistemului de cercetare și inovare național (2012 & 2015/16);
- pași concreți în ce privește transparența finanțării activităților de cercetare-inovare și independența lor de elaborarea și implementarea politicilor;
- relații cu diaspora: inclusiv pentru evaluare, dar și pentru realizarea proiectelor comune

Sesiunea a XX-a Asambleei Academiei de Științe a Moldovei

Reforma are ca obiectiv să „asigure un viitor pentru știință, să fie îndeplinită de cercetători și în beneficiul acestora, iar mecanismele dezvoltate să genereze performanța, să încurajeze meritocrația, să stimuleze încadrarea tinerilor talentați în cercetare, antrenarea diasporei în evaluare și expertiză și revenirea savanților autohtoni în țară”.

Sesiunea a XXI-a a Asambleei Academiei de Științe a Moldovei, dedicată Zilei Internaționale a Științei pentru Pace și Dezvoltare și Zilei Naționale a Științei

În cadrul sesiunii s-a votat unanim, prin vot deschis, pentru susținerea următoarelor propuneri:

- - Susținerea independenței și autonomiei Academiei de Științe a Moldovei, prin păstrarea statutului de for de elită al intelectualilor, finanțarea separată printr-un compartiment distinct al bugetului de stat, autonomia în luarea deciziilor și administrarea institutelor din subordine , precum și patrimoniul propriu;
- - Susținerea transmiterii administrării științei din Republica Moldova Guvernului;
- - Crearea Consiliului Consultativ pentru Știință și Dezvoltare;
- - Crearea Agenției Naționale pentru Cercetare și Inovare

Evaluarea sistemului științei din Republica Moldova

- **7 mesaje de politici:**

1. Incorporarea politicii de cercetare și inovare în politicile și strategiile economice ale țării.
2. Îmbunătățirea administrării naționale a sistemului de cercetare și inovare prin consolidarea responsabilității politice pentru domeniu cu o responsabilitate dedicată ministerială.
3. Crearea unei Agenții independente, transparente și responsabile pentru implementarea politicilor din domeniului cercetare și inovare
4. Redresarea situației *binare* a sistemelor de cercetare și educație din Moldova,
5. Salvagardarea capacităților publice de cercetare și inovare a Moldovei
6. Întreprinderea măsurilor ferme pentru îmbunătățirea oportunităților de angajare și salarizare, condițiile de muncă și perspectivele de creștere în carieră a cercetătorilor
7. Revizuirea, în regim de urgență, a cadrului de condiții pentru inovare prin implementarea unui set de măsuri de politici coerente

- **Reforma sistemului științei din R. Moldova poate funcționa numai în condiția existenței unei finanțări adecvate. Finanțarea actuală de 0,4% din PIB constituie minimul absolut de finanțare. Asumarea angajamentului politic de a finanta știința cu 1% din PIB către 2020.**

Activitatea CSȘDT a fost axată pe:

Implementarea Planului de acțiuni al Strategiei de Cercetare-Dezvoltare a Republicii Moldova până în anul 2020 ;

Promovarea Concepției de reformare a sferei științei și inovării în scopul realizării reformelor în domeniul științe; definitivarea proiectului Legii pentru modificarea și completarea Codului cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova;

Evaluarea activității organizațiilor din sfera științei și inovării în baza indicatorilor individuali și colectivi de performanță pe domenii de cercetare etc.

Asigurarea transparenței în gestionarea mijloacelor financiare bugetare.

• **Au fost aprobate o serie de regulamente în vederea coordonării eficiente activității științifice, inovaționale și de transfer tehnologic a organizațiilor din sfera științei și inovării;**

1.

• **La ședințele Consiliului Suprem din 07.07.2016 și 25.07.2016, a fost examinată problema privind aplicarea normelor ortografice ale scrierii lui â și sunt în grafia limbii române, iar prin hotărârile aprobate în acest sens, s-a stabilit revenirea la â și sunt în grafia limbii române potrivit normelor ortografice cuprinse în Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române, ediția a II-a, 2005;**

2.

• **A fost monitorizată și coordonată realizarea acțiunilor incluse în Programul național de acțiuni consacrate sărbătoririi a 25 de ani de la proclamarea independenței Republicii Moldova „Moldova-25”, aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 625 din 20.05.2016;**

3.

• **Au fost examinate și aprobate peste 20 de hotărâri cu privire la concursurile proiectelor de cercetare-inovare: din cadrul programelor de stat; proiecte pentru tinerii cercetători, „Editarea monografiilor științifice (lucrări de valoare; „Organizarea manifestărilor științifice internaționale”, concursul proiectelor de inovare și transfer tehnologic pentru anul 2017 etc .**

4.

• **au fost lansate o serie de concursuri ale proiectelor comune de cercetare: între AȘM și Autoritatea Națională pentru Cercetare Științifică și Inovare din România pentru aa .2016–2018; între AȘM și Agenția Națională pentru Problemele Științei, Inovării și Informatizării a Ucrainei pentru perioada 2016–2018; proiecte multilaterale de cercetare în domeniul apelor “Sustainable management of water resources in agriculture, forestry and freshwater aquaculture sectors” în cadrul JPI WaterWorks2015 ERA-NET Cofund pentru anul 2016; proiecte de cercetare în cadrul proiectului FP7 ERA.Net RUS Plus pentru anul 2017, concursul multilateral de proiecte de cercetare și mobilitate 2nd BMBF Danube Regional Call în cadrul Protocolului de Cooperare Științifică și Tehnologică dintre AȘM și Ministerul Federal al Educației și Științei din Germania pentru anul 2017; proiecte în cadrul Programului STCU-AȘM Inițiative Comune de Cercetare-Dezvoltare.**

5.

• **Au fost audiate, în total, peste 20 de rapoarte, fiind aprobate hotărâri privind eficientizarea activității unor instituții științifice subordonate Academiei de Științe a Moldovei**

6.

• **Referitor la evaluarea, clasificarea și monitorizarea revistelor științifice**

Evaluarea revistelor științifice de profil

- **A fost prelungit statutul de publicație științifică de profil, Tipul C** pentru revistele: *Fizica și Tehnologii Moderne*; *Revista Psihologie. Pedagogie Specială. Asistență Socială*,
- **Au fost incluse în lista revistelor de Tip C** pentru o perioadă de 6 luni, revista *Plural. History. Culture. Society./Istorie. Cultură. Societate*, fondator: Facultatea de Istorie și Geografie a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”, profilul: istorie și arheologie; științe politice; sociologie; studiul artelor și culturologie; științe geonomice.
- **Au fost excluse din lista revistelor de tipul B și C** : *Francopolyphonie*, *Revista științifico-practică „Info-Med”*, *„Agricultura Moldovei”*, *Analele Institutului Național de Cercetări Economice*, *Revista Psihologie. Pedagogie Specială. Asistență Socială*, *Revistă de științe socioumane*, *Studia Universitatis Moldaviae (Seria Științe Exacte și Economice)*, *Economie și Sociologie*.

**Concursul proiectelor pentru organizarea
manifestărilor științifice internaționale pe anul 2016**

Direcții strategice	Proiecte		Suma alocată pentru 2016, mii lei
	Prezentate	Acceptate	
Materiale, tehnologii și produse inovative	3	3	90,0
Eficiență energetică și valorificarea resurselor regionale de energie	1	1	30,0
Sănătate și biomedicină	0	0	0
Biotehnologie	3	3	120,0
Patrimoniul național și dezvoltarea societății	7	7	153,5
TOTAL	14	14	393,5

**Concursul proiectelor monografii științifice
(lucrări de valoare) pe anul 2016**

Direcții strategice	Proiecte		Suma alocată pentru 2015, mii lei
	Prezentate	Acceptate	
Materiale, tehnologii și produse inovative	2	2	50,0
Eficiență energetică și valorificarea surselor regenerabile de energie	1	1	25,0
Sănătate și biomedicină	4	4	84,98
Biotehnologie	1	1	25,0
Patrimoniul național și dezvoltarea societății	11	10	204,8
TOTAL	19	18	389,78

**Concursul proiectelor din cadrul
programelor de stat pentru anul 2017-2018**

Programul de stat	Direcții strategice	Proiecte	
		Prezentate	Recoman date spre finanțare
<i>Sistemogeneza factorilor de risc, optimizarea serviciului de asistență medicală, evaluarea durabilă și modelarea matematică a accidentelor vasculare cerebrale (2017-2016)</i> coordonator – acad. Groppa Stanislav	Sănătate și biomedicină	6	6
<i>Securitatea economică în contextul integrării regionale și europene a Republicii Moldova (2017-2018)</i> coordonator – acad. Belostecinic Grigore	Patrimoniul național și dezvoltarea societății	9	4
<i>Recuperarea și valorificarea istorică a memoriei victimelor regimului totalitar comunist din RSS Moldovenească în perioada anilor 1940-1941, 1944-1953 (2017-2018)</i> coordonator – dr.hab. Petrencu Anatol	Patrimoniul național și dezvoltarea societății	3	3
TOTAL		18	13

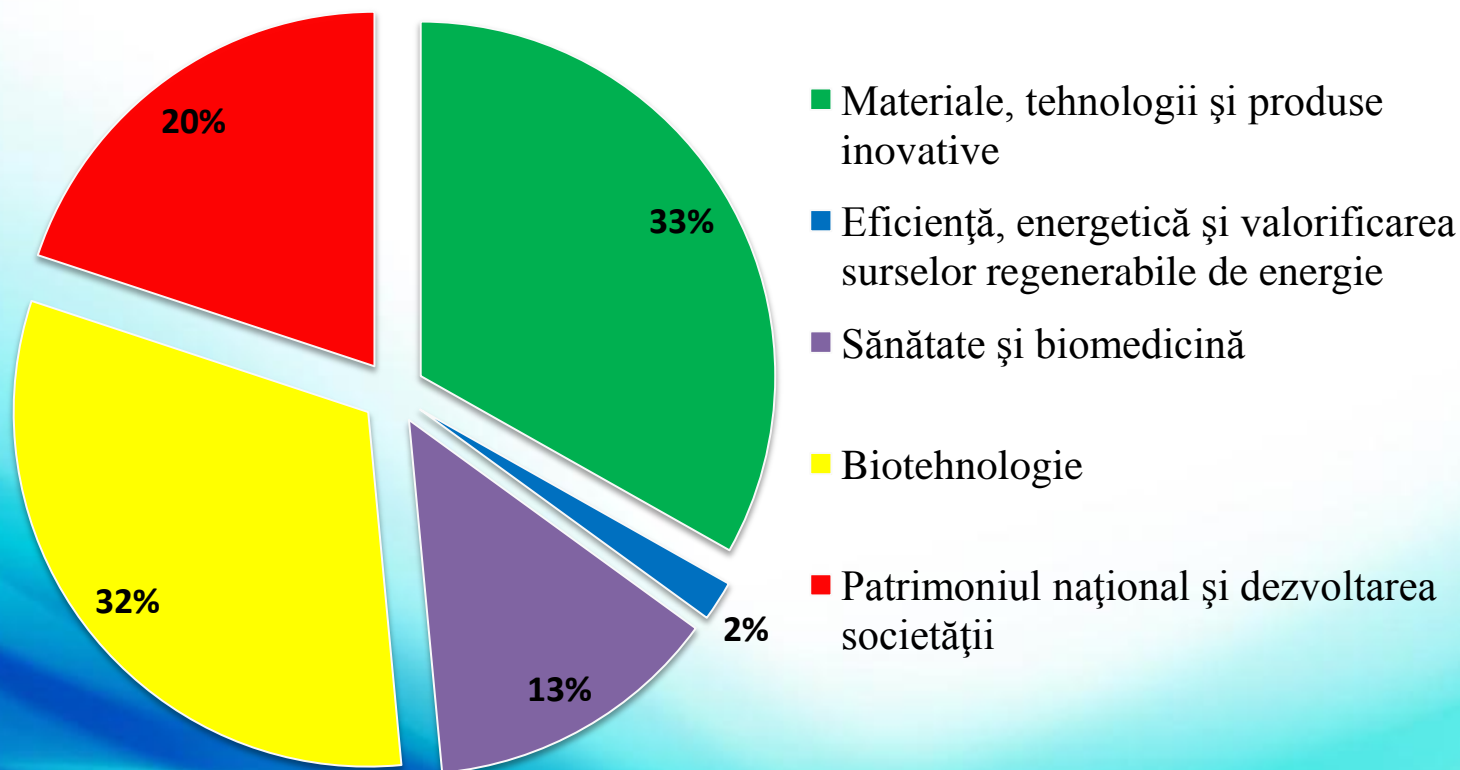
**Concursul proiectelor independente
pentru tinerii cercetători pentru anul 2017-2018**

Direcții strategice	Proiecte			
	Prezentate		Recomandate spre finanțare	
	Fundamentale	Aplicative	Fundamentale	Aplicative
Materiale, tehnologii și produse inovative	12	3	9	1
Sănătate și biomedicină	4	0	2	0
Biotehnologie	0	4	0	2
Patrimoniul național și dezvoltarea societății	2	3	0	1
TOTAL	18	10	11	4

**Dinamica cuantumului finanțării
sferei științei și inovării în anii 2015-2016 (mil. lei)**

	Executat 2015	2016			Executat 2016/ Precizat 2016		Executat 2015/ Executat 2015	
		Aprobat	Precizat	Executat	Suma	%	Suma	%
Știință și inovare, total	419,2	467,4 Inclusiv: AȘM – 315,8 ministerele de ramură – 146,2 CNAA – 5,5	449,1	415,3	-33,8	92,5	-3,9	99,1
<i>inclusiv:</i>								
Cheltuieli din resurse generale și venituri colectate	387,1	412,7	401,6	387,4	-14,2	96,5	0,3	100,1
Cheltuieli ale proiectelor finanțate din surse externe	32,1	54,7	47,5	27,9	-19,6	58,7	-4,2	86,9
Ponderea în % față de PIB	0,35	0,35	0,34	0,31	-	-	-	-

Executarea cheltuielilor pentru sectorul „Știință și inovare” conform direcțiilor strategice în anul 2016 (mil. lei)

Valorificarea cheltuielilor pentru organizațiile din cadrul AȘM pe anul 2016 (mil. lei)

	2016			Executat 2016/ Precizat 2016	
	Aprobat	Precizat	Executat	Suma	%
Știință și inovare, total	315,8	299,9	275,3	-24,6	91,8
<i>inclusiv:</i>					
Resurse generale	242,5	228,1	227,1	-1,0	99,6
Venituri colectate	21,7	25,4	20,4	-5,0	80,3
Cheltuieli ale proiectelor finanțate din surse externe	51,6 (54,7)	47,4 (47,5)	27,8 (27,9)	-18,6 (-19,6)	59,9 (58,7)
Ponderea în % față de PIB	0,24	0,23	0,20	-	-

**Structura cheltuielilor de bază sub aspect economic efectuate de instituțiile din cadrul AȘM
în anul 2016 (mil. lei)**

Indicii	2016			Ponderea articolului (%)	Executat 2016/ Precizat 2016 (%)
	Aprobat	Precizat	Executat		
Volumul, total	264,2	253,5	247,5	100,0	97,6
Inclusiv:					
Cheltuieli de personal	171,8	167,1	165,1	66,7	98,8
Servicii energetice și comunale	16,5	15,2	14,0	5,7	92,1
Servicii de locațiune	3,3	3,1	3,0	1,2	96,8
Deplasări	2,9	3,6	(7,2)	1,3	91,7
Alte bunuri și servicii	39,5	34,5	33,4	13,5	96,8
Indemnizații viagere și alte indemnizații	4,3	4,0	3,7	1,5	92,5
Cotizații în organizații internaționale	22,6	20,9	20,9	8,4	100,0
Investiții capitale	0,4	0,4	0,1	0,03	17,5
Mijloace fixe	0,7	2,1	1,9	0,77	90,5
Reparații capitale	2,2	2,6	2,1	0,85	80,8
<i>Notă: salariul mediu lunar al unui cercetător științific, lei</i>	4891,1	4797,3	4621,2	-	-

Analiza salariului mediu lunar pentru cercetătorii științificii, AȘM, 2016

Denumirea organizațiilor	Numărul mediu cercetători științific unități	Fondul pentru remunerarea muncii fără ajut. mat. mii lei	Salariu mediu lunar per cercetător științific lei	Nr de premii
	1271.05	70485	4621.2	2,75
Institutul de Matematică și Informatică	41	2413.1	4904.7	2,55
Institutul de Fizică Aplicată	142.25	8505.9	4983.0	2,41
Institutul de Inginerie Electronică și Nanoteh	50	3190.1	5316.8	3,14
Institutul de Geologie și Seismologie	21.80	1299.9	4969.0	3,42
Institutul de Energetică,	29.75	1391.4	3897.5	2,49
Institutul de Chimie	93	4568	4093.2	2,28
Institutul de Genetică, Fiziologie și Prot.a Pl.	193.75	9415.7	4049.8	1,7
Institutul de Fiziologie și Sanocreatologie	49.5	2716.1	4572.6	3,34
Institutul de Zoologie	77	5156.2	5580.3	2,97
Institutul de Microbiologie și Biotehnologie	51.5	2485.7	4022.2	2,58
Institutul de Ecologie și Geografie	97	4687.7	4027.2	2,9
Grădina Botanică (Institut)	44.5	3028.4	5671.2	3,72
Institutul Național de Cercetări Economice	78	4357.9	4655.9	2,9
Institutul de Cercetări Juridice și Politice	57.5	3542.6	5134.2	3,48
Institutul Patrimoniului Cultural	97	4317	3708.8	2,4
Institutul de Filologie,	70	4311.3	5132.5	2,1
Institutul de Istorie,	47	3464.1	6142.0	2
Biblioteca Științifică Centrală " A. Lupan"	24	1316.4	4570.8	3,2
Agenția pt Cercetare și Dezvoltare	4	177.7	3702.1	
Secțiile de Științe și Filiala Bălți	2.5	139.8	4660.0	

Valorificarea cheltuielilor (fără surse externe) pentru finanțarea cercetărilor științifice în anul 2016, conform direcțiilor strategice pentru organizațiile din cadrul AȘM (mil lei)

Denumirea direcției strategice	Volum alocații	Proiecte instituționale		Programe de stat	Proiecte de inovare și transfer tehnologic	Proiecte independente pentru tineri savanți	Proiecte efectuate în baza programelor tehnico-științifice internaționale
		total	fundamentale				
Materiale, tehnologii și produse inovative	91,2	30,5	52,9	1,0	4,9	0,4	1,5
Eficiență energetică și valorificarea surselor regenerabile de energie	5,1	1,3	2,5		0,9		0,4
Sănătate și biomedicină	6,5	3,9	2,5				0,1
Biotehnologie	36,7	19,3	16,7			0,2	0,5
Patrimoniu național și dezvoltare a societății	49,7	32,0	16,4	0,1		0,5	0,7
Total	189,2	87,0	91,0	1,1	5,8	1,1	3,2

**Dinamica veniturilor și cheltuielilor executate a
proiectelor finanțate din sursele externe pentru anul 2016, mil lei**

Denumirea proiectului	Venituri Executate			Cheltuieli Executate		
	Aprobat	Precizat	Executat (inclusiv %)	Aprobat	Precizat	Executat (inclusiv %)
Proiectul "Programul Cadru 7"	5,3	10,9	17,2 157,8 %	6,9	12,6	4,0 31,7 %
Proiectul "Suport pentru cooperarea științifică și tehnică"	15,1	7,8	2,6 33,3 %	16,7	9,4	3,6 38,3 %
Proiectul "Programul-cadru al UE pentru cercetare și inovare „Orizont 2020"	10,8	7,2	6,2 86,1 %	27,4	23,8	19,8 83,2 %
Proiectul "Programul Operațional Comun "Bazinul Mării Negre 2007-2013"				0,6	0,6	0,4 66,7
Total	32,1	25,9	26,0	51,6	46,4	27,8

Proiectul "Suport pentru cooperarea științifică și tehnică" realizat 2015-2016

Acțiuni	Cost, mii euro
Participarea RM în Comitete Strategice și în grupurile de lucru ERA	38,5
Granturi de mobilitate (154 de deplasări)	64,0
Training-uri peste hotarele țării, în centre acreditate internațional 15 training-uri, Romania Grupuri cca 16-18 persoane fiecare	58,0
Evenimente de promovare și popularizare a științei Inclusiv - Noaptea cercetătorilor – 2 ediții - Science Slam – 10 ediții - 5 ani de la Asociere Programe Cadru	288,0
Crearea centrelor de excelență (14 propuneri de proiecte depuse in concursurile H2020)	300,0
Bonus 71 de beneficiari (depuse cca 200 de propuneri de proiecte, acceptate pentru finanțare 26 proiecte)	35,0

**Potențialul uman din sfera științei și inovării total,
inclusiv pe categorii de organizații**

Tipul organizației	Cercetători științifici			
	Numărul total	Doctori habilitați	Doctori în științe	Până la 35 de ani
Total	3 029	383	1 307	784
Inclusiv:				
Membrii instituționali	1 451	182	642	355
Membrii de profil	1 578	201	665	429

Personalul din sistemul de cercetare și inovare (exclusiv deținătorii de titluri științifice)

An	Academicieni	Membri corespondenți	Doctori habilitați	Doctori în științe
2012	Total Nr. : 55 Vârsta medie: 71,9	Total Nr. : 43 Vârsta medie: 73,2	Total Nr. : 440 Vârsta medie: 64,9	Total Nr. : 1470 Vârsta medie: 52,4
2013	Total Nr. : 54 Vârsta medie: 72,4	Total Nr. : 42 Vârsta medie: 73,5	Total Nr. : 434 Vârsta medie: 64,9	Total Nr. : 1383 Vârsta medie: 52,6
2014	Total Nr. : 53 Vârsta medie: 73,0	Total Nr. : 41 Vârsta medie: 74,6	Total Nr. : 435 Vârsta medie: 64,9	Total Nr. : 1449 Vârsta medie: 53,3
2015	Total Nr. : 51 Vârsta medie: 73,9	Total Nr. : 38 Vârsta medie: 74,5	Total Nr. : 441 Vârsta medie: 64,8	Total Nr. : 1429 Vârsta medie: 54,0
2016	Total Nr. : 49 Vârsta medie: 74,2	Total Nr. : 33 Vârsta medie: 74,5	Total Nr. : 383	Total Nr. : 1 307

Contingentul de doctoranzi

Școala doctorală	Anul I			Anul II			Anul III			Anul IV			Total Șc. doc.	Cet. str.
	bug.	taxă	total	bug.	taxă	total	bug.	taxă	total	bug.	taxă	total		
Matematică și Știința Informaticii	2		2	5		5		2	2				9	1
Științe Fizice	5		5	7		7	9		9	2		2	23	
Științe Chimice și Tehnologice	6		6	4		4	4		4	1		1	15	
Științe Biologice	11	1	12	19	2	21	15	1	16	6		6	55	
Științe Geonomice	1	1	2	5		5	2		2	1		1	10	
Științe Juridice, Politice și Sociologice	1	6	7	3	10	13	9	12	21	7	14	21	62	9
Științe Umaniste	10	1	11	11	6	17	9	2	11	9		9	48	1
Științe Economice și Demografice	2	3	5	4	7	11	7	5	12	2	2	4	32	4
Total:	38	12	50	58	25	83	55	22	77	28	16	44	254	15

Provocări:

- Continuarea implementării de reforme și adoptarea de măsuri concrete pentru atingerea obiectivelor fixate.
- Diversificarea surselor de finanțare pentru cercetare și inovare.
- Creșterea participării în proiectele internaționale, inclusiv în PC Orizont 2020.
- Implementarea acțiunilor care țin de politicile Științei Deschise și ale Specializării inteligente .

Mulțumesc pentru atenție!